

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-3-6>

УДК 332.1:364

JEL I31, J23, J69, R13

О. П. Мульська

доктор економічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів
e-mail: olochka.mulska@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

І. Є. Бараняк

кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів
e-mail: ihorbaranyak@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1467-0262>

ВИКЛИКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Систематизовано виклики для соціального розвитку Карпатського регіону України в умовах російсько-української війни. Здійснено аналіз структурно-кваліметричних характеристик вимушеної міграції населення України в областях Карпатського регіону у 2022-2023 рр. Ідентифіковано проблемні аспекти інтеграції та асиміляції вимушених мігрантів у соціумі-реципієнті (відсутність власного житла, фінансова неспроможність орендувати тимчасове житло, незадовільний матеріальний стан, тіньова зайнятість). Аргументовано, що соціально-економічні диспропорції, суспільна невизначеність і війна призвели до критичного послаблення демографічної та соціально-економічної стійкості та безпеки, зниження ділової активності бізнесу, зменшення реальних доходів та, як наслідок, підвищення рівня бідності населення областей Карпатського регіону. Наголошується на актуальності побудови в Україні сучасної моделі розвитку соціальної сфери на засадах цифровізації, рівного доступу до соціальних послуг і благ, високого рівня соціального захисту, безперешкодної участі усіх членів суспільства в життєдіяльності громад.

Ключові слова: соціальний розвиток, Карпатський регіон, Україна, російсько-українська війна, вимушена міграція, соціальний захист, ВПО, ринок праці.

Mulska O. P., Baranyak I. Ye. CHALLENGES OF SOCIAL DEVELOPMENT IN THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article is dedicated to the problem-oriented analysis of the challenges and risks of social development in the Carpathian region of Ukraine under the conditions of the Russian-Ukrainian war. The volumes and dynamics of changes in the structural and qualitative characteristics of forced migration of the population of Ukraine in the Carpathian region across the districts for the period 2022-2023 are assessed. The mountain districts of the Carpathian region of Ukraine (Rakhiv, Uzhhorod, Drohobych, Khust, Nadvirna, Stryi, and Kosiv) were the main centers of attraction of forced migrants in 2022, where the number of forced migrants was more than 1,100 per 10,000 of the local population. In 2023, the territorial distribution of forced migrants changed significantly. There was a concentration of forced migrants in the regional centers of the Carpathian region of Ukraine, whose labor market is more attractive. Problematic aspects of the socialization of forced migrants in the host environment are identified, including limited awareness of rights and opportunities, lack of own housing, financial inability to rent temporary housing, unsatisfactory material condition and social protection of the needs of displaced persons, and illegal employment of forced migrants. The article summarizes that socio-economic disparities, social uncertainty, and war in general have led to a critical weakening of demographic and socio-economic stability and security, a decrease in business activity, a decrease in real incomes, and, as a result, an increase in the poverty level of the population of the regions of the Carpathian region. Thus, in Ukraine, there is a need to build a modern model of social sphere development based on digitalization, equal access to social services and benefits, a high level of social protection, and unhindered participation of all members of society in community life.

Key words: social development, Carpathian region, Ukraine, Russian-Ukrainian war, forced migration, social protection, IDPs, labor market.

Постановка проблеми. Соціально-економічні та суспільно-політичні трансформації в Україні зумовили виникнення нових соціальних загроз, а повномасштабна війна рф проти України внесла суттєві зміни в режим функціонування і фінансові

можливості соціальної системи, загостривши поточні проблеми та спричинивши появу нових ризиків. Поширення викликів як небезпеки для розвитку соціальної сфери та дифузії деструктивних змін ендегенного й екзогенного середовища призвели до

зменшення якості та рівня життя, девальвації освіти, звуженого відтворення людського потенціалу, порушення соціальної стійкості, поглиблення проблеми соціальної уразливості населення, а отже, деформації усєї соціальної системи.

Аналіз останніх досліджень. Виклики соціальному розвитку України та її регіонів не є новою темою наукового дискурсу, вони завжди були в полі зору багатьох вітчизняних учених, економістів. Зокрема, О. Макарова [1] та Е. Лібанова [2] у наукових публікаціях на основі розробленої методично-концептуальної моделі бідності населення України задекларували основні пріоритети політики зниження соціальної вразливості. Не менш прикладне значення мають напрацювання науковців львівської школи регіоналістики [3; 4; 5; 6; 7], в яких дослідники зосередили увагу на диспропорціях розвитку соціальної сфери областей Карпатського регіону України, дивергенції соціального розвитку регіону від середньодержавного, адаптивних механізмів забезпечення соціальної стійкості в умовах інтенсифікації міграційних процесів. Водночас погіршення безпекової ситуації в умовах повномасштабного вторгнення рф на територію України актуалізує потребу в ідентифікації поточних проблем і ризиків для соціального поступу областей Карпатського регіону.

Метою статті є ідентифікація проблем у соціальній сфері та викликів для соціального розвитку Карпатського регіону України в умовах російсько-української війни.

Основні результати дослідження. Екзистенційним викликом для розвитку соціальної сфери Карпатського регіону України в умовах війни є масштабовані міграційні процеси, характер яких формалізується передусім у критичному зменшенні інтелектуально-кадрового потенціалу території і послабленні демографічної безпеки регіону. Російське вторгнення в Україну спричинило кризу масового переміщення населення, зокрема за кордон, яка за своїми масштабами та динамікою стала найбільшою з часів Другої світової війни.

Готовність українців виїхати в пошуках безпеки за кордон змінювалася протягом 2022-2023 рр., на що впливали різні чинники, зокрема рівень безпеки в кожній області, забезпеченість основними інфраструктурними послугами та місцем праці, фінансові та інші можливості. За офіційними даними, з початку активної фази воєнної агресії рф чисельність населення України зменшилася на 6,7 млн осіб, а негативне сальдо міграції у 2022 р. становило понад 9,4 млн осіб. За даними УВКБ ООН на 29.11.2022 р., понад 7,9 млн осіб виїхали з України, з них близько 4,8 млн осіб отримали тимчасовий захист [8]. За даними Міністерства закордонних справ України, на 1.02.2023 р. загальна кількість громадян України, які перебували за кордоном, становила близько 8 млн осіб, зокрема 5,8 млн економічно активних осіб. Однак частина українських громадян потрапили на територію рф внаслідок примусових депортацій. За оцінками ООН, на кінець листопада 2022 р. український кордон з рф перетнули понад

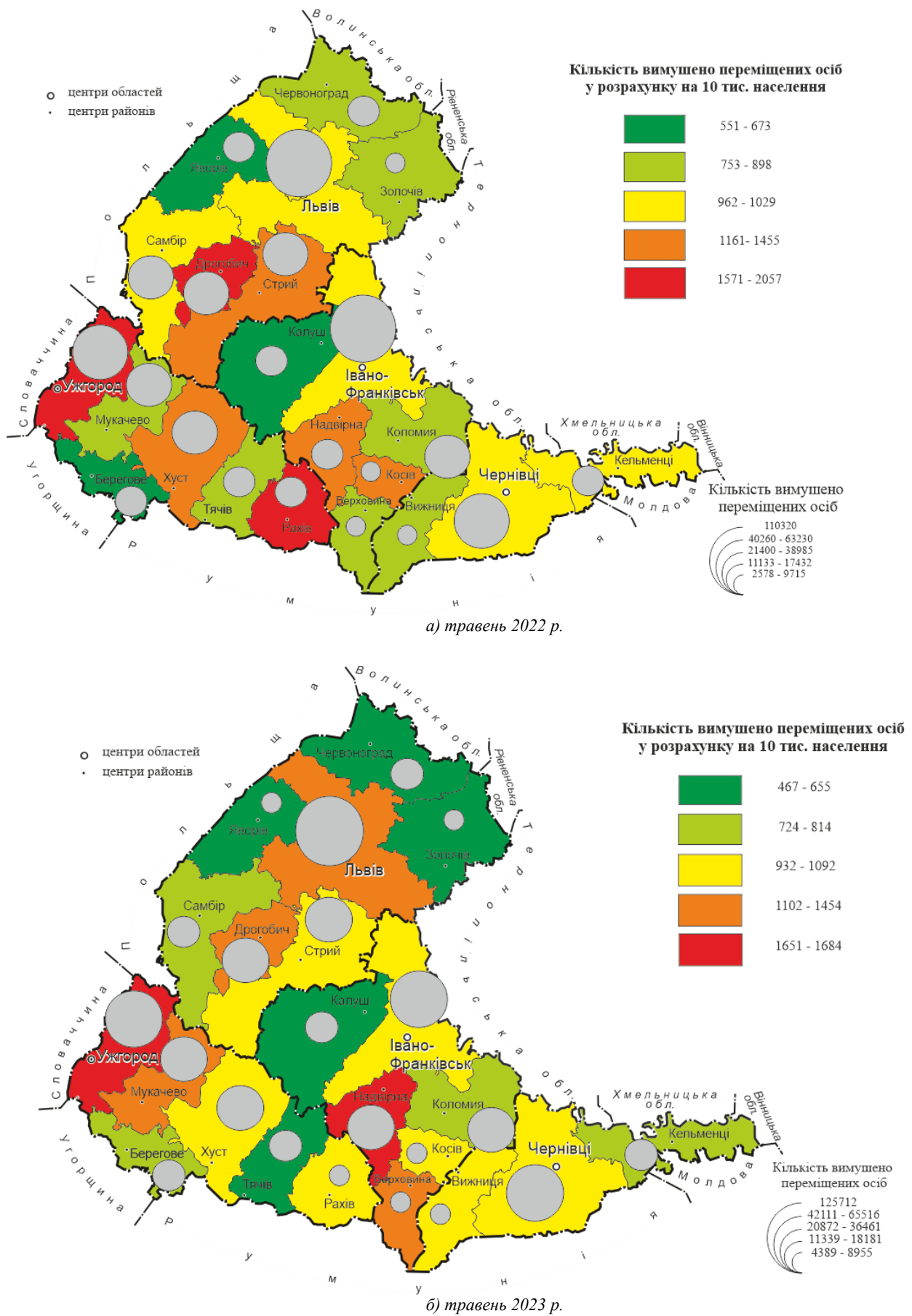
2,9 млн осіб [8]. Найбільші обсяги міграції за кордон були з м. Києва, Дніпропетровської та Харківської областей. За даними Центру Разумкова, на квітень 2022 р. 51,5% опитаних українців, які виїжджали за кордон через війну, були жителями східних і південних областей України, 45% – центральних областей (зокрема 31% – з м. Києва та Київської області), 4% – із західних областей [9].

Критичне зменшення населення, а відтак і робочої сили призвели до кадрового дефіциту в Україні. У Карпатському регіоні України, де чисельність населення збільшилась за рахунок ВПО, дефіцит робітничих професій був лише частково компенсований, з одного боку, через диспропорції, а з другого, – непрямий вплив мобілізації. Дефіцит робочої сили, особливо висококваліфікованої, призвів до формування структурного дисбалансу (кількість вакансій більша за пропозицію на ринку праці), що в підсумку стало причиною збільшення конкуренції за фахівців і підвищення заробітної плати. За оцінками кадрового порталу Work.ua, з 24.02.2022 р. кількість пропозицій роботи в країні зменшилася в 15 разів (зі 100 тис. до 6 тис. вакансій). Попит на роботу збільшився в 5 разів (на одне робоче місце претендувало понад 100 осіб). У червні 2022 р. кількість вакансій зростає з 21,2 тис. до 35,5 тис., а у січні 2023 р. кількість вакансій становила 60 тис. од. [10].

Міграційна криза 2022-2023 рр. в Україні характеризувалася високим рівнем невизначеності та хаотичними масштабними внутрішніми переміщеннями, а також посиленням соціальної вразливості ВПО, що стало одним з викликів для розвитку соціальної сфери Карпатського регіону України, які вимагали термінового вирішення. Місцеві органи влади стикнулися з викликом щодо розроблення та реалізації певного дієвого механізму для вирішення найголовніших проблем ВПО. Зокрема, це працевлаштування ВПО, відновлення документів, вирішення житлових проблем, створення умов для перепідготовки фахівців, забезпечення соціального захисту ВПО, створення додаткових місць для дітей ВПО у закладах дошкільної освіти та школах, організації продовження навчання у ЗВО і ЗПТО, надання безоплатної медичної допомоги, створення умов для функціонування і розвитку релокованого бізнесу.

На травень 2022 р. кількість ВПО в Україні становила 6,2 млн осіб [11]. Частка ВПО у Карпатському регіоні в загальній кількості їх в Україні сягала 52,1%, а у 2023 р. цей показник становив 11,7%. У високогірних районах Карпатського регіону України (Рахівський, Ужгородський, Дрогобицький, Хустський, Надвірнянський, Стрийський і Косівський) у 2022 р. чисельність ВПО була найбільшою серед інших районів і становила понад 1,1 тис. осіб у розрахунку на 10 тис. місцевого населення (рис. 1а).

У 2023 р. територіальний розподіл ВПО суттєво змінився, спостерігалася концентрація ВПО в обласних центрах Карпатського регіону України, ринок праці яких є більш привабливим (рис. 1б).

Рис. 1. ВПО в областях Карпатського регіону України: районний зріз, 2022-2023 рр.
 Джерело: побудовано авторами за даними [12].

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

В областях Карпатського регіону України найбільша частка ВПО віком 18-59 років – від 49% (Закарпатська область) до 53% (Львівська). Найменш чисельною категорією є ВПО пенсійного віку, частка

яких коливається в діапазоні від 14% (Закарпатська, Івано-Франківська області) до 15% (Чернівецька, Львівська області); третина ВПО в областях регіону – це діти (особи віком до 18 років) (рис. 2).

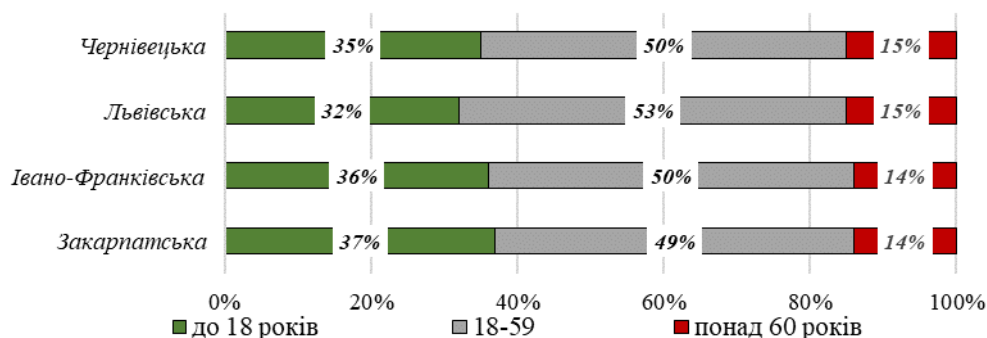

Рис. 2. Вікова структура ВПО в областях Карпатського регіону України (на травень 2023 р.)

Джерело: побудовано авторами за даними [12].

Незадоволені потреби ВПО призвели до суттєвого збільшення соціально-економічного тиску в громадах Карпатського регіону України, екзистенційними з яких стали:

1. Обмеженість у сфері знання і володіння інформацією про права та можливості для ВПО у громаді. Значна частина ВПО не володіє або має обмежену інформацію щодо своїх прав і можливостей – про доступність житлових програм і безоплатних соціальних, консультативних і правових послуг, отримання довідки ВПО, відновлення пенсій і соціальних виплат, а також оформлення грошової допомоги від держави.

2. Поширення соціальної вразливості та бідності; незадовільний матеріальний стан ВПО. ВПО, зокрема пенсіонери, особи з обмеженими фізичними можливостями (інваліди) і з хронічними захворюваннями, безробітні, діти, які потребують стабільного соціального забезпечення, у громаді є соціально вразливою категорією населення. Основні джерела доходів ВПО – це соціальні виплати, волонтерські донати, допомога від родичів. Відсутність постійного місця праці та втрата можливостей отримувати стабільний дохід є тригерами для поширення бідності та значного погіршення фінансово-матеріального стану ВПО.

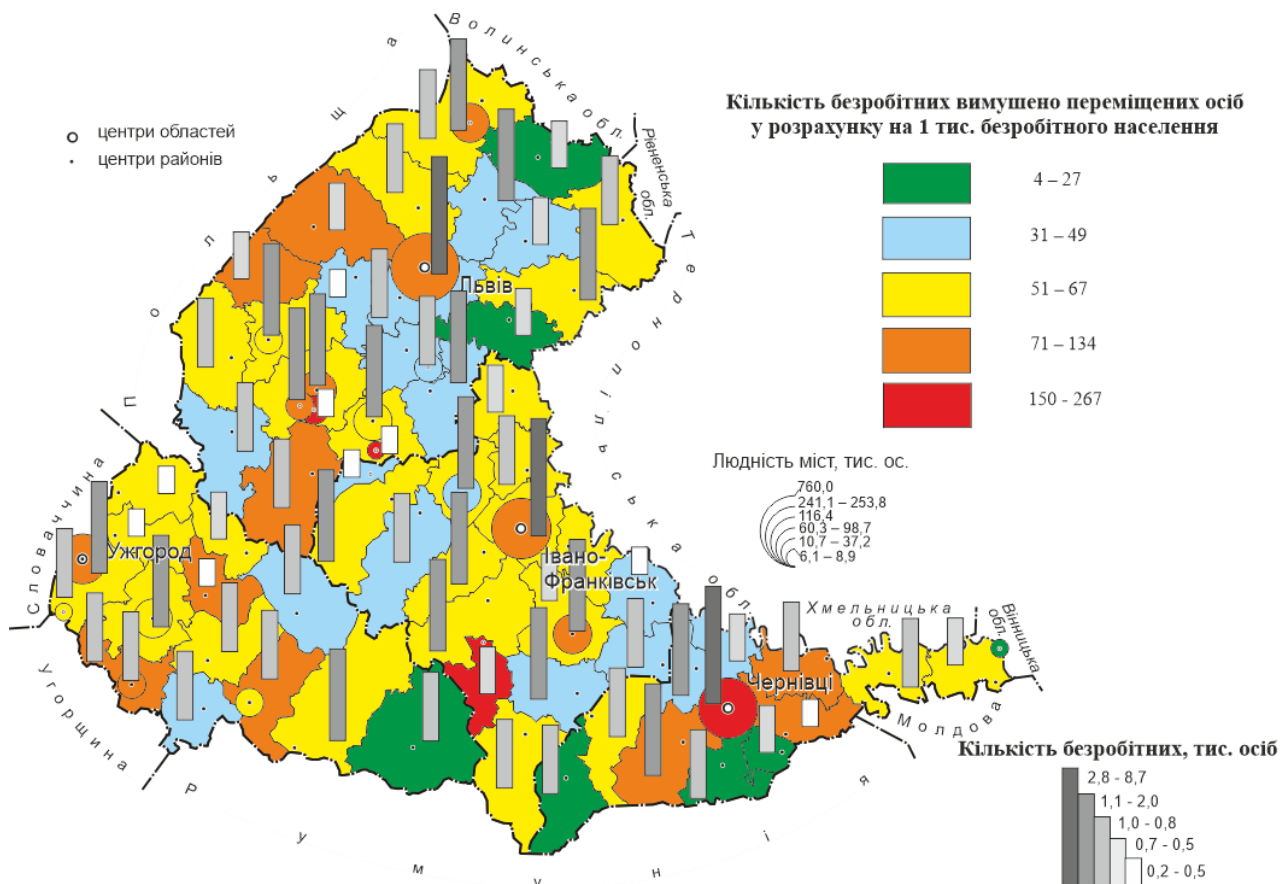
3. Відсутність власного житла, фінансова неспроможність орендувати тимчасове житло, вимушеність проживати в родичів чи місцевого населення. Ситуація із житлом загострюється і через погіршення умов проживання ВПО у колективних закладах (у середньому площа помешкання ВПО не перевищує 40 м² у разі проживання 2-3 осіб, також обмежений доступ до гарячого водопостачання і туалету).

4. Втрата роботи, неофіційна зайнятість ВПО на місцевому ринку праці, поширення прекаріату серед економічно активних ВПО, неможливість працювати дистанційно та виконувати оплачувані робочі завдання, низький рівень оплати праці, відсутність вакансії за спеціальністю, переважання попиту на некваліфіковану роботу. Значна частка ВПО

залишаються безробітними, окремі з них де-факто працюють на попередній роботі, де-юре – не працюють. Зайнятість частини ВПО не оформлена офіційно та має характер тимчасової і сезонної праці. Однак така зайнятість створює можливості отримувати хоч якийсь заробіток і адаптуватися до життя в громаді.

За 2021-2022 рр. (січень-липень) кількість безробітних у Карпатському регіоні України зменшилась близько на третину (з 115,9 тис. до 77,6 тис. осіб). Основною причиною зменшення офіційного безробіття є зовнішня міграція місцевого населення і заміщення його ВПО з інших регіонів України. Водночас із зменшенням рівня безробіття спостерігалася тенденція до скорочення ділової активності бізнесу, що в підсумку призвело до суттєвого лімітування кількості вакансій. Наприклад, у січні-липні 2022 р. кількість вільних вакансій у Карпатському регіоні становила 18,2 тис. од., що на 40% менше, ніж у 2021 р.

Найбільша кількість безробітних серед ВПО у 2022 р. зареєстрована у Львівській та Івано-Франківській областях (від 150 до 267 осіб у розрахунку на 1 тис. безробітних), статус безробітних мали понад 2,3 тис. і 1,4 тис. ВПО відповідно. У Чернівецькій області коефіцієнт навантаження безробітних ВПО на одну вільну вакансію дорівнював 2,3 особи, а статус безробітних мали 931 ВПО (рис. 3). Натомість у Закарпатській області спостерігався найменший рівень безробіття серед ВПО (67 осіб у розрахунку на всіх безробітних у регіоні), а показник навантаження безробітних на одну вільну вакансію становив 0,8 особи, що на 1,4 особи менше, ніж в Івано-Франківській області. Критична ситуація щодо навантаження кількості безробітних на 100 вакантних місць через масштабування ВПО і наслідки війни у 2022 р. спостерігалася в Путильському (865 осіб), Міжгірському (568 осіб), Воловецькому (471 осіб), Старосамбірському (404 особи) та Турківському (385) районах, а також м. Моршин (435 осіб) [13].

Рис. 3. Структурні диспропорції ринку праці областей Карпатського регіону у умовах вимушеної міграції населення (на січень-липень 2022 р.)

Джерело: побудовано авторами за даними [13].

Загалом у Карпатському регіоні України у 2022 р. зареєстровано понад 5,4 тис. безробітних ВПО і понад 77 тис. місцевих мешканців, що на 38 тис. менше, ніж у 2021 р. Покращення ситуації щодо обсягів зареєстрованого безробіття свідчить не про тренд вирівнювання структурних диспропорцій регіонального ринку праці, а про зростання обсягів зовнішньої трудової міграції і прихованого безробіття.

5. Наявність гострої потреби в підвищенні кваліфікації, навчанні та перекваліфікації ВПО. Значна частина ВПО мають бажання і позитивні наміри працювати не за спеціальністю. Наприклад, змінити рід занять підтверджено намірами пройти курси з отримання додаткових знань і навичок щодо володіння комп'ютером і новими програмними засобами, отримати навички графічного дизайну чи інших ІТ-спеціальностей, а також фінансової грамотності та основ ведення підприємницької діяльності.

6. Доступ до безоплатних медичних послуг. Доступ ВПО до безоплатних медичних послуг не виправдано пов'язаний з узяттям на облік і реєстрацією місця проживання. Є також проблема неврахування ВПО під час розподілення державою життєво необхідних медичних препаратів для хворих, які їх потребують. Найбільш задоволеною є потреба в первинній медичній допомозі, але вторинна медична допомога є менш доступною для ВПО.

7. Більшість ВПО з інвалідністю має потреби в отриманні медичної реабілітації, зокрема лікувальної

фізкультури та масажу, медичного спостереження, санітарно-курортного лікування.

8. Конфлікти з місцевим населенням, органами місцевої влади, упереджене ставлення до ВПО. Причинами конфліктів за участю ВПО є побутові умови, мовні, конфесійні та культурно-ціннісні протиріччя. Проблеми упередженості до ВПО виникали найчастіше в контексті орендування або купівлі житла, отримання медичних послуг і працевлаштування.

Викликом для розвитку соціальної сфери Карпатського регіону України стало зменшення обсягів доходів населення. Реальні доходи частини населення, яка мала заощадження та стабільну роботу, значно зменшилися через інфляційні процеси та девальвацію національної валюти. Наприклад, інфляція у 2022 р. становила близько 30%, на продовольчі товари та послуги – понад 50%, а рівень девальвації національної валюти, незважаючи на реалізацію стабілізаційних інструментів НБУ та КМУ, – близько 50%.

Проблема соціальної уразливості, особливо поширення фінансово-матеріальної бідності, актуалізувалася, оскільки реальні доходи населення в національній валюті зменшилися майже удвічі. За даними Світового банку, частка населення в Україні, яка знаходиться за межею бідності, від початку повномасштабної війни збільшилася з 2% до понад 25% [14], а до кінця 2023 р. частка населення в Україні, яка знаходиться за межею бідності, може

зрости до 55%. Найбільш відчутні наслідки бідності зафіксовані в сільській місцевості.

Оцінки НБУ у 2022 р. засвідчили, що середня номінальна зарплата в Україні зросла на 0,5%, однак реальні доходи (ураховуючи рівень інфляції) зменшилися на 15,8%. Індекс реальної заробітної плати як показник, що характеризує зміну купівельної спроможності номінальної заробітної плати, у 2022 р. становив 82,5%. У 2023 р. через збереження дефіциту кваліфікованої робочої сили в окремих секторах і значні диспропорції на ринку праці номінальні зарплати, за прогнозами НБУ, зростуть на 30%, а у 2024 р. – ще на 28% [15].

Тригером для поширення бідності серед найбільш уразливих категорій населення у 2023 р. є відсутність гідного соціального забезпечення. У 2023 р. не передбачено підвищення мінімальних доходів (у 2022 р. – 167 дол. США) і прожиткового мінімуму (65 дол. США). Однак, незважаючи на великий дефіцит державного бюджету, соціальне забезпечення ВПО відбувається в повному обсязі та становить 50 дол. США для дорослих осіб і 75 дол. США на кожну дитину або дорослого з інвалідністю.

Показово, що найнижчий рівень доходів, за даними ООН, мали ВПО, особи з інвалідністю та особи похилого віку – категорії населення, які у 2022 р. становили 45% населення України. Результати дослідження ООН засвідчили, що 44% домогосподарств України не можуть дозволити собі найнеобхідніше, частка домогосподарств з недостатнім рівнем споживання продуктів харчування зросла до 30% [16].

Соціально-економічні диспропорції, суспільна невизначеність і війна призвели до критичного послаблення демографічної стійкості та безпеки усіх регіонів України. За прогнозами Ради ЄС, унаслідок війни та залежно від її тривалості населення України може скоротитися на 24-33% [17]. Підтвердженням цієї загрози є зменшення чисельності тих, хто живе й працює в Україні зараз, а від початку війни кількість населення скоротилася на 6,7 млн осіб. Крім того, змінилася статево-вікова структура населення, частка молоді та осіб фертильного віку суттєво скоротилася.

Варто зазначити, що повномасштабна війна та її негативні наслідки лише поглибили демографічні проблеми, що накопичувалися протягом тривалого періоду: скорочення чисельності населення України через перевищення рівня смертності над рівнем народжуваності; високі показники смертності чоловіків працездатного віку (очікувана тривалість життя чоловіків майже на 10 років менше (65,1 року), ніж у жінок (74,4 року); старіння населення (частка осіб віком до 17 років у структурі постійного населення країни у 2021 р. становила 17,9%, що на 2,5 в. п. менше, ніж у 2019 р.).

Особливою проблемою, що виникла в умовах війни, є охорона дитинства. Велика частка дітей в Україні (понад 7,5 млн осіб) потерпають від наслідків війни. Важливим маркером соціально-психологічної стабільності дітей у воєнний час (уже після того, як вони фізично убезпечені від бойових дій) є захист освіти. Усі об'єкти, де здобувають освіту (дитячі центри розвитку, садочки, школи, гімназії,

університети), мають бути безпечними. Особливої уваги потребують діти-сироти, кількість яких зростає (за інформацією Національної соціальної сервісної служби України, на 1.08.2022 р. понад 3,2 тис. дітей залишилися без батьківського піклування [18]).

Висновки. Отже, в Україні актуальна потреба в побудові сучасної моделі розвитку соціальної сфери на засадах цифровізації, рівного доступу до соціальних послуг і благ, високого рівня соціального захисту та безперешкодної участі усіх членів суспільства в життєдіяльності громад. Модель, яка враховує європейські принципи та вітчизняні поточні тренди та стандарти життя, дасть змогу покращити рівень соціального захисту та якість суспільної життєдіяльності, підвищити опірність негативним демографічним трансформаціям і соціальним ризикам, зменшити бідність населення і зміцнити соціальну згуртованість.

Список використаних джерел

1. Макарова О. В. Пріоритети політики зниження соціальної вразливості. *Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 2(30). С. 102-111. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.102>
2. Лібанова Е. М. *Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу*. Умань: Видавель «Сочінський М. М.», 2020. 456 с.
3. Мульська О. П., Іванюк У. В. Міграційні ризики як детермінанти посилення соціальної вразливості населення. *Modern economy*. 2022. № 34(2022). С. 68-74. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-10)
4. Бараняк І. Є., Жеребило І. В. Виклики розвитку соціальної сфери в умовах нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-85>
5. Mulska O., Vasylytsiv T., Shushkova Yu., Kloba L., Parfenyuk Ye. Assessment of the population's social resilience environment (the case of the Carpathian region of Ukraine). *Problems and Perspectives in Management*. 2022. Vol. 20(1). Pp. 407-421. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.33](https://doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.33)
6. Руцишин Н. М., Мульська О. П. Механізм забезпечення соціальної стабільності в умовах інтенсифікації міграційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-41>
7. *Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України)* / ред. Т. Г. Васильців. Львів, 2022. 47 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220032.pdf>
8. Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal: Website*. 2023. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
9. Барсукова О. Більше половини українців, що їдуть за кордон – зі Сходу та Півдня. *Українська правда*: сайт. 5.04.2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/04/5/248106>
10. Рік війни: роботодавці успішно «відвоювали» 60% ринку праці та просуваються на схід. *Work.ua*: сайт. 22.02.2023. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2337>

11. Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення, раунд 4, 3 травня 2022 року. *Інститут глобальних даних*: сайт. 2022. URL: https://migration.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R4_UKR_final.pdf

12. Registered IDP area baseline assessment: Ukraine – Round 24 (May 2023). 19.06.2023. *ReliefWeb*: Website. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/registered-idp-area-baseline-assessment-ukraine-round-24-may-2023>

13. *Державний центр зайнятості*: сайт. 2023. URL: <https://dcz.gov.ua>

14. Як змінювався рівень бідності в Україні: аналіз від Світового банку. *Профспілка працівників освіти і науки України*: сайт. 2023. URL: <https://pon.org.ua/novyny/10337-yak-zminuvavsia-riven-bidnosti-v-ukraini-analiz-vid-svitovogo-banku.html>

15. Реальна заробітна плата. *Finbalance*: сайт. 28.10.2022. URL: <https://finbalance.com.ua/news/realna-zarplata-v-2022-rotsi-vpade-na-chvert-otsinka-nbu>

16. Прищепя Я. Зниження рівня життя: ООН оприлюднила доповідь про наслідки війни в Україні. *Суспільне. Новини*: сайт. 19.06.2023. URL: <https://suspilne.media/468296-18-bezrobotnih-ta-znizenna-rivna-zitta-onn-opriludnila-dopovid-pro-naslidki-vijni-v-ukraini>

17. Гірше за Голодомор: через вторгнення РФ Україна може втратити до 33 відсотків населення. *Прямий*: сайт. 28.06.2022. URL: <https://prm.ua/hirshe-za-holodomor-cherез-vtorhnenia-rf-ukraina-vtratyt-do-33-vidsotkiv-naseleennia-doslidzhennia-nobrainerdta>

18. Показники діяльності ДМС за 9 місяців 2022 р. *Державна міграційна служба України*: сайт. 2022. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2022_9.pdf

References

1. Makarova, O. V. (2017). Priorityty polityky znyzhennya sotsial'noyi vrazlyvosti [Priorities for social vulnerability reduction policy]. *Demografiya ta sotsial'na ekonomika – Demography and Social Economy*, 2(30), 102-111. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.102> [in Ukrainian].

2. Libanova, E. M. (2020). *Bidnist' naseleennya Ukrayiny: metodolohiya, metodyka ta praktyka analizu [Poverty of the population of Ukraine: methodology, methodology and practice of analysis]*. Uman. [in Ukrainian].

3. Mulska, O. P., & Ivanyuk, U. V. (2022). Migrantsyjni ryzyky yak determinanty posylennya sotsial'noyi vrazlyvosti naseleennya [Migration risks as determinants of increased social vulnerability of the population]. *Modern Economics*, 34(2022), 68-74. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-10) [in Ukrainian].

4. Baranyak, I., Ye., & Zherybylo, I. V. (2022). Vyklyky rozvytku sotsial'noyi sfery v umovakh nestabil'nosti [Challenges of the development of the social sphere in conditions of instability]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and Society*, 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-85> [in Ukrainian].

5. Mulska, O., Vasylytsiv, T., Shushkova, Yu., Kloba, L., & Parfenyuk, Ye. (2022). Assessment of the population's social resilience environment (the case of the

Carpathian region of Ukraine). *Problems and Perspectives in Management*, 20(1), 407-421. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.33](https://doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.33)

6. Rushchysyn, N. M., & Mulska, O. P. (2021). Mekhanizm zabezpechennya sotsial'noyi stabil'nosti v umovakh intensyfikatsiyi mihratsiynykh protsesiv [Mechanism for ensuring social stability in the conditions of intensification of migration processes]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and Society*, 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-41> [in Ukrainian].

7. Vasylytsiv, T. H. (Ed.) (2022). *Sotsial'no-humanitarni vyklyky viyny ta instrumentariy yikh podolannya (Karpats'kyi rehion Ukrayiny) [Social and humanitarian challenges of war and tools for overcoming them (Carpathian region of Ukraine)]*. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Retrieved from <https://ird.gov.ua/irdp/p20220032.pdf> [in Ukrainian].

8. Ukraine Refugee Situation (2023). *Operational Data Portal*: Website. Retrieved from <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

9. Barsukova, O. Bil'she polovyny ukraintsev, shcho yidut' za kordon – zi Skhodu ta Pivdnia [More than half of Ukrainians traveling abroad are from the East and South] (2022, Apr 5). *The Ukrainian truth*: Website. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/society/2022/04/5/248106> [in Ukrainian].

10. Rik viyny: robotodavtsi uspishno «vidvoyuvaly» 60% rynku pratsi ta prosuvayut'sya na skhid [A year of war: employers have successfully «recaptured» 60% of the labor market and are moving eastward] (2023, Feb 22). *Work.ua*: Website. Retrieved from <https://www.work.ua/news/ukraine/2337> [in Ukrainian].

11. Zvit pro vnutrishnye peremishchennya v Ukrayini. Opytuvannya zahal'noho naseleennya, raund 4, 3 travnya 2022 roku [Report on internal displacement in Ukraine. General Population Survey, Round 4, 3 May 2022] (2022). *Global Data Institute*: Website. Retrieved from https://migration.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R4_UKR_final.pdf [in Ukrainian].

12. Registered IDP area baseline assessment: Ukraine – Round 24 (May 2023) (2023, Jun 19). *ReliefWeb*: Website. Retrieved from <https://reliefweb.int/report/ukraine/registered-idp-area-baseline-assessment-ukraine-round-24-may-2023>

13. *State Employment Center*: Website (2023). Retrieved from <https://dcz.gov.ua> [in Ukrainian].

14. Yak zminyuvavsya riven' bidnosti v Ukrayini: analiz vid Svitovoho banku [How the level of poverty has changed in Ukraine: analysis from the World Bank] (2023). *Trade Union of Education and Science Workers of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://pon.org.ua/novyny/10337-yak-zminuvavsia-riven-bidnosti-v-ukraini-analiz-vid-svitovogo-banku.html> [in Ukrainian].

15. Real'na zarobitna plata [Real wages] (2022, Oct 28). *Finbalance*: Website. Retrieved from <https://finbalance.com.ua/news/realna-zarplata-v-2022-rotsi-vpade-na-chvert-otsinka-nbu> [in Ukrainian].

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

16. Pryshchepa, Ya. (2023, Jun 19). Znyzhennya rivnyia zhyttya: OON oprylyudnyla dopovid' pro naslidky viyny v Ukraini [Decreasing living standards: the UN released a report on the consequences of the war in Ukraine]. *Suspilne. News*: Website. Retrieved from <https://suspilne.media/468296-18-bezrobotnih-ta-znizenna-rivna-zitta-oon-opriludnila-dopovid-pro-naslidki-vijni-v-ukraini> [in Ukrainian].

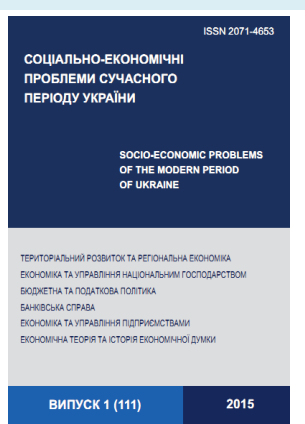
17. Hirshe za Holodomor: cherez vtorhnennya RF Ukrainyina mozhe vtratyt do 33 vidsotkiv naseleennyia [Worse than the Holodomor: due to the invasion of the Russian Federation, Ukraine may lose up to 33% of its

population] (2022, Jun 28). *Pryamyi*: Website. Retrieved from <https://prm.ua/hirshe-za-holodomor-cherez-vtorhnennia-rf-ukraina-vtratyt-do-33-vidsotkiv-naseleennia-doslidzhennia-nobrainerddata> [in Ukrainian].

18. Pokaznyky diyal'nosti DMS za 9 misyatsiv 2022 r. [Indicators of the activity of the State Migration Service for 9 months of 2022] (2022). *State Migration Service of Ukraine*: Website. Retrieved from https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2022_9.pdf [in Ukrainian].

Надійшло 17.05.2023 р.

Збірник наукових праць «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ»

Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» – це фахове науково-практичне видання, засноване Національною академією наук України та Інститутом регіональних досліджень НАН України.

У збірнику висвітлюються результати досліджень інституційних та соціально-економічних проблем розвитку України на макро-, мезо- та мікрорівнях, заохочуючи до публікації авторів, які здійснюють науково-дослідну роботу у різних сферах економіки.

Збірник «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» включений до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Наказ МОН України від 11.07.2016 р. №820).

Збірник включено до міжнародної наукометричної бази **Index Copernicus**, Польща – з 2014 року.

Сайт збірника: www.zbirnyk.ird.gov.ua